

# Gebelerde Doğum Öncesi Algılanan Stres ve Annelik Beklentileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

## Prenatal Perceived Stress in Pregnant Women and Determining the Relationship Between Maternity Expectations

Merve ASLAN ÇAKIR<sup>1</sup>, Gamze FIŞKIN SİYAHTAŞ<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Maltepe, İstanbul, Türkiye

<sup>2</sup> Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Maltepe, İstanbul, Türkiye

**Sorumlu Yazar:** Gamze FIŞKIN SİYAHTAŞ

**E-mail:** gamzefiskin@gmail.com

**Gönderme Tarihi:** 23.03.2025

**Kabul Tarihi:** 08.04.2025

### Öz

**Amaç:** Bu araştırma, gebelerde doğum öncesinde algılanan stres düzeyinin, doğum sonrası annelik beklentileriyle olan ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

**Yöntem:** Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, bir şehir hastanesinin gebe polikliniğine Ocak-Eylül 2024 tarihleri arasında başvuran ve çalışma kriterlerini karşılayan 380 gebe oluşturmuştur. Veriler, Gebe Bilgi Formu, Doğum Öncesi Algılanan Stres Ölçeği (DÖASÖ) ve Doğum Öncesi Annelik Beklentileri Ölçeği (DÖABÖ) kullanılarak, yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

**Bulgular:** Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalaması  $27.97 \pm 5.61$  olup, gebelik sürelerinin ortalama  $34.96 \pm 7.60$  hafta olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %96.8'inin gebeliğini istediği, %69.2'sinin gebelik sürecinde herhangi bir sorun yaşamadığı ve %88.4'ünün postpartum dönemde onu destekleyecek bir yakınının olduğu görülmüştür. DÖASÖ madde puan ortalaması  $2.11 \pm 0.68$  (min=1, max=5), DÖABÖ toplam puan ortalaması ise  $86.09 \pm 10.74$  (min=36, max=149) olarak tespit edilmiştir. DÖASÖ ve DÖABÖ arasında negatif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur ( $r=-0.192$ ,  $p=0.000$ ).

**Sonuç:** Araştırma sonucunda, gebelerin stres düzeylerinin çok yüksek olmadığı ancak gerçekçi olmayan olumsuz annelik beklentilerine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca, gebelerin stres düzeyleri arttıkça annelik beklentilerinin azaldığı saptanmıştır. Bu açıdan, antenatal takiplerde gebelerin stres düzeylerinin belirlenerek azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması, eğitim ve destek grupları oluşturularak gerçekçi annelik beklentilerinin desteklenmesi önerilebilir.

**Anahtar Kelimeler:** Gebelik, Doğum Öncesi Dönem, Stres, Annelik Beklentileri

### ABSTRACT

**Objective:** This study was conducted to determine the relationship between perceived stress levels before childbirth and maternal expectations after childbirth in pregnant women.

**Methods:** The study was designed as descriptive and correlational. The sample of the study consisted of 380 pregnant women who visited the obstetrics clinic of a city hospital between November 2023 and May 2024 and met the inclusion criteria. Data were collected through face-to-face interviews using a Pregnant Information Form, the Antenatal Perceived Stress Inventory (APSI), and the Antenatal Maternal Expectations Scale (AMES).

**Results:** The average age of the participants was  $27.97 \pm 5.61$ , and the mean gestational week was  $34.96 \pm 7.60$ . It was found that 96.8% of the participants wanted the pregnancy, 69.2% did not experience any issues during pregnancy, and 88.4% had a close relative to support them in the postpartum period. The mean APSI item score was  $2.11 \pm 0.68$  (min=1, max=5), and the total mean score of AMES was  $86.09 \pm 10.74$  (min=36, max=149). A weak negative correlation was found between APSI and AMES ( $r=-0.192$ ,  $p=0.000$ ).

**Conclusion:** The results of the study showed that the stress levels of pregnant women were not very high, but they had unrealistic negative expectations about motherhood. Additionally, as the stress levels of the pregnant women increased, their maternal expectations decreased. In this regard, it is suggested that efforts be made to reduce stress levels during antenatal follow-ups, and educational and support groups be established to support realistic maternal expectations.

**Keywords:** Pregnancy, Prenatal, Stress, Maternal Expectations

## 1. GİRİŞ

Gebelik, kadınlar için biyopsikososyal değişimlerin yaşandığı ve bazı duygusal sorunlarla karşılaşılacak riskli bir dönemdir (Sis Çelik ve Atasever, 2020; Taşkın, 2016). Bu dönemde aileye yeni bir bireyin katılması kadınlar için neşe, mutluluk gibi olumlu duyguların yanında endişe, kaygılı bekleyiş ve stres gibi negatif düşünceleri de beraberinde getirebilmektedir (Yanılmaz ve Beydağ, 2021). Dolayısıyla gebelik sürecinin sağlıklı şekilde yönetilmiş olması kadının olumlu bir deneyim yaşamasını sağlayabilmektedir (Tekin, 2009; Nystedt ve Högberg, 2005).

Anne ve bebek sağlığı açısından kadının gebeliğe biyopsikososyal yönden hazır olması, mevcut gebeliğini benimseyerek olumlu sağlık davranışları gösterebilmesi açısından oldukça önemlidir (Uçar ve Akbaş, 2024). Kadının biyopsikososyal durumu ve stres, anne bebek sağlığı üzerinde birçok olumsuz etkiye sahip olduğundan prenatal dönemde üzerinde dikkatle durulması gereken bir sorun olarak kabul edilmektedir (Sarıhan ve Nazik, 2022; Uçar ve Akbaş, 2024).

Sosyodemografik değişkenler, deneyimler, ebeveynliğe hazır olma durumu, gebelik beklentileri ve hayalleri, aile üyelerinin gebeliğe karşı tutumları, kronik hastalıklar, gebelik sırasında yaşanan riskli durumlar, sosyal destek sistemleri gibi faktörler kadınların ve ailelerinin gebelik algısını ve gebeliğe uyumunu etkileyebilmektedir (Margirit Coşkun ve ark., 2020; Sis Çelik ve Atasever, 2020). Ancak gebeliğin her trimesterinde anne adayının verdiği tepkiler farklılık gösterebilir. **Örneğin** ilk trimester, gebelik şikayetleri ve annelik heyecanı gibi çeşitli ambivalan duygular yaşatırken, ikinci trimester fetal hareketlerin hissedilmesiyle birlikte gebeliğin algılandığı, daha sakin ve huzurlu geçen bir dönemdir. Son trimesterde ise yine ebeveynlere **büyük** heyecan ve mutluluğu yaşatırken bilinmeyene karşı korku, kaygı ve endişe duygularını da hissettirebilir (Margirit Coşkun ve ark., 2020). Gebelik ve doğum ile ortaya çıkan bu değişimlere birçok kadın kolaylıkla uyum sağlarken, bazı kadınlarda hafif, orta ve şiddetli düzeylerde duygusal sorunlar gelişebilir (Sis Çelik ve Atasever, 2020).

Gebelik dönemi boyunca fetal sağlıklılık konusunda yaşanan endişe ve korkular stres düzeyinin daha da artmasına neden olabilmektedir (Karataş Baran ve ark., 2020). Kadınların tüm yaşam deneyimleri incelendiğinde stres verici olayların ilk sırasında gebeliğin (%53.5) yer aldığı bildirilmiştir (Kaloğlu Binici ve Köse Tuncer, 2020). Ayrıca gebelik sırasında stres düzeyi yüksek ve sosyal desteği yetersiz olan kadınların gebelikte komplikasyon oranlarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Taşkın, 2016). Stresin gebelikte preeklampsi, erken doğum, erken membran rüptürü, fetal ölüm, düşük doğum ağırlığı, fetal distress ve acil sezaryene, postpartum süreçte emme problemleri, solunum sıkıntıları, kolik gibi sağlık sorunlarına neden olduğu bildirilmektedir. Stresin, fetüs ve yenidoğan haricinde annede de aşırı kilo alımı, optimal sağlık davranışlarını yerine getirememesi, doğum öncesi bakımı yetersiz kullanma veya olumsuz annelik beklentileri gibi etkilerinin olabileceği ifade edilmektedir (Sarıhan ve Nazik, 2022).

Olumlu ya da olumsuz inanç ve algıları içinde barındıran beklenti, zihinsel bir davranış olmakla birlikte gebelikte daha karmaşık, nesnel, çok boyutlu ve dinamik bir hale gelmektedir (Muslu ve Yanikkerem, 2020). Yapılan çalışmalarda kadınların olumlu ve olumsuz gebelik beklentilerinin bir arada olabileceği belirlenmiştir (Uçar ve Akbaş, 2024; Larkin ve ark., 2009). Bu açıdan, kadınların gebelikten beklentileri, mutluluk ve prenatal bağlanma durumu yakından izlenmelidir (Uçar ve Akbaş, 2024). Özellikle negatif beklentiler söz konusu olduğunda, kadınlar kendilerini daha güçsüz hissedebilir, beden imajı, öz yeterlilik ve maternal sağlıkları olumsuz şekilde etkilenebilir (Aslan ve Okumuş, 2017).

Sağlık profesyonelleri, kadınların gebelik dönemine uyum sağlamasında ve bu dönemdeki önlenebilir stres faktörlerini en aza indirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Antenatal takiplerde, gebelerin stres seviyelerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapmanın, bakım kalitesini artıracak ve gebelerin memnuniyetini sağlayacak düşünülmemektedir. Bu çalışmanın amacı, gebe kadınlarda doğum öncesinde algılanan stres düzeylerini belirlemek ve annelik beklentileri arasındaki ilişkiyi inceleyerek literatüre katkı sağlamaktır.

### Araştırma Soruları

1. Gebe kadınlarda doğum öncesi algılanan stres ne düzeydedir?
2. Doğum sonrası kadınlarda annelik beklentileri ne düzeydedir?
3. Gebe kadınlarda doğum öncesinde algılanan stres ile annelik beklentileri arasında ilişki var mıdır?

## 2. GEREÇ VE YÖNTEM

### 2.1. Araştırmanın Türü, Yeri ve Zamanı

Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde tasarlanmış olup, Eskişehir’de bir şehir hastanesinin gebe polikliniğinde Ocak-Eylül 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

### 2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Eskişehir’de bir şehir hastanesinin gebe polikliniğine bir yıl boyunca doğum öncesi dönemde başvuran gebelerden oluşmaktadır (N=32.650). Evreni bilinen örneklem hesabına göre %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile 380 gebe araştırmaya dahil edilmiştir (n=380). Araştırmaya, 18 yaş ve üzeri, psikolojik tedavi görmeyen, Türkçe okuma yazması olan, henüz doğum yapmamış ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan gebeler dahil edilmiştir. Anketleri eksik dolduran gebeler ise çalışmadan dışlanmıştır.

### 2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Araştırmanın verileri, Gebe Bilgi Formu, Doğum Öncesi Algılanan Stres Ölçeği (DÖASÖ) ve Doğum Öncesi Annelik Beklentileri Ölçeği (DÖABÖ) kullanılarak toplanmıştır. Anketler yüzyüze görüşme yöntemi kullanılarak mahremiyetin

sağlandığı ayrı bir odada uygulanmış ve ortalama 10-15 dakika sürmüştür.

#### 2.4. Gebe Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür çerçevesinde geliştirilen form 16 sorudan oluşmakta olup gebelerin sosyodemografik ve obstetrik bilgilerini içermektedir (Sis Çelik ve Atasever, 2020; Şendil ve ark., 2016).

#### 2.5. Doğum Öncesi Algılanan Stres Ölçeği (DÖASÖ)

Doğum Öncesi Algılanan Stres Ölçeği (DÖASÖ), Razurel ve ark. tarafından 2014 yılında prenatal dönemde algılanan stresi değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş, Atasever ve Sis Çelik tarafından ise 2018 yılında Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Razurel ve ark., 2014; Sis Çelik ve Atasever, 2020). Beşli Likert tipte bir yapıya sahip olup toplam 12 madde ve 3 alt boyuttan ("Medikal ve obstetrik riskler/fetal sağlık", "Gebelik esnasındaki psikososyal değişiklikler", "Doğum beklentisi") oluşmaktadır. Alt boyutların puanı, her bir alt boyutta yer alan maddelerin puanlarının toplanıp madde sayısına bölünmesiyle hesaplanır. Gebelik döneminde algılanan stres puanı, ölçek maddelerinin puanlarının toplanıp madde sayısına bölünmesiyle elde edilir. Ölçekten alınan yüksek puanlar algılanan stres düzeyinin de arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.70 iken, bu araştırmada 0.83 olarak hesaplanmıştır.

#### 2.6. Doğum Öncesi Annelik Beklentileri Ölçeği (DÖABÖ)

Coleman, Nelson ve Sundre (1999) tarafından geliştirilen ölçek, Şendil ve ark. tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (Coleman, Nelson ve Sundre, 1999; Şendil ve ark., 2016). Toplamda 34 maddeden ve iki alt boyuttan oluşan ölçek, 5'li Likert tiptedir. Ölçekten en fazla 170, en az 34 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlar arttıkça gerçekçi olmayan olumlu beklentiyi, azaldıkça gerçekçi olmayan olumsuz beklentiyi ifade etmektedir. Orta düzeydeki puanlar ise gerçekçi beklentiyi ifade etmektedir. Ölçeğin bir kesme puanı bulunmamaktadır. Güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0.92, bu araştırmada ise 0.85 olarak hesaplanmıştır.

#### 2.7. Araştırmanın Etik Yönü

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (etik onam, ölçek yazarlarından kullanım izni ve araştırmanın yapılacağı şehir hastanesinden gerekli kurum izinleri alınmıştır (26/10/2023 tarih ve 100 sayılı). Katılımcıların gönüllülük ilkesi doğrultusunda yazılı ve sözel onamları alınmıştır. Araştırma süresince Helsinki Bildirgesi'ne uyulmuştur.

#### 2.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS Statistics (Statistical Package for Social Sciences) 25.0 programı kullanılarak

analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel kullanılmış olup değişkenlerin normallik analizi Kolmogrov-Simirnov testine göre incelenmiştir. Normal dağılıma uymadığı belirlenen veriler Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleriyle analiz edilmiştir. Üç ve üzeri değişkenlerde anlamlılığı oluşturan grupların belirlenmesinde de Bonferroni testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için ise Spearman korelasyon testi uygulanmıştır.

### 3. BULGULAR

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması  $27.97 \pm 5.61$  olup, %77.1'inin çalışmadığı, %41.6'sının lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Eşlerinin %44.5'inin lise mezunu, %44.7'sinin ise işçi statüsünde çalıştığı belirlenmiştir. %92.1'i çekirdek ailede yaşayan gebelerin %63.7'sinin gelirinin giderine eşit olduğu ve evlilik sürelerinin ortalama  $4.63 \pm 4.41$  yıl olduğu saptanmıştır. Kadınların %96.8'i gebeliğini istediği, ortalama gebelik haftasının  $34.96 \pm 7.60$  olduğu ve %69.2'sinin gebelik sürecinde herhangi bir sorun yaşamadığı görülmüştür. Ayrıca, %88.4'ü postpartum dönemde destek alacağı bir yakını varken, %65.8'i gebeliği sırasında zaman zaman stres hissettiğini belirtmiştir. Gebelerin %38.2'si gebelikte en çok sevinç duygusu yaşarken, doğum sonrası %78.7'si mutlu olmayı beklediğini ifade etmiştir.

DÖASÖ madde puan ortalaması  $2.11 \pm 0.68$  (min=1.00, max=5.00) olup, *Doğum Beklentisi* alt boyutundan ( $2.45 \pm 0.90$ , min=1.00, max= 5.00) en yüksek ortalama puanı sahip olduğu belirlenmiştir. DÖABÖ toplam puan ortalaması  $86.09 \pm 10.74$  (min= 36.00, max= 149.00) olan ölçeğin en fazla puan ortalamasına sahip alt boyutunun ise *Gerçekçi Olmayan Olumlu Beklentiler* ( $59.05 \pm 7.94$ , min=21.00, max=99.00) olduğu saptanmıştır.

Tablo 1'de DÖASÖ ve alt boyut puanlarının demografik değişkenlerle karşılaştırılması detaylı şekilde yer almaktadır. Evlilik süresi ile *Medikal ve Obstetrik Riskler / Fetal Sağlık* ( $r=-0.107$ ,  $p=0.038$ ), *Doğum Beklentisi* ( $r=-0.127$ ,  $p=0.014$ ) alt boyutları ve DÖASÖ madde puanı ( $r=-0.104$ ,  $p=0.042$ ) arasında negatif yönlü zayıf ilişki belirlenmiştir. Gebelik haftası ile *Gebelik Esnasındaki Psikososyal Değişiklikler* alt boyutu arasında da negatif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır ( $r=-0.104$ ,  $p=0.042$ ).

Araştırmaya katılan kadınların demografik özelliklerine göre DÖABÖ toplam puan ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 2'de gösterilmiştir. Yaş, evlilik süresi ve gebelik haftasıyla DÖABÖ toplam puan ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ( $p>0.05$ ).

Araştırmada elde edilen sonuca göre; DÖASÖ ve DÖABÖ arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır ( $r=-0.192$ ,  $p=0.000$ ). Tablo 3'de ölçekler ve alt boyutlarına ait korelasyon bulguları detaylı şekilde verilmiştir.

Tablo 1. DÖASÖ ve Alt Boyut Puanlarının Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması

| Değişkenler<br>Med                             | Medikal ve Obstetrik Riskler /<br>Fetal Sağlık                             |       |      |      | Gebelik Esnasındaki Psikososyal<br>Değişiklikler |        |      |      | Doğum Beklentisi   |        |      |      | DÖASÖ              |        |
|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-------|------|------|--------------------------------------------------|--------|------|------|--------------------|--------|------|------|--------------------|--------|
|                                                | SS                                                                         | Med   | SS   | Med  | SS                                               | Med    | SS   | Med  | SS                 | Med    | SS   | Med  | SS                 | SS     |
| Aile tipi                                      | 1.67                                                                       | 2.04  | 0.88 | 1.80 | 1.92                                             | 0.70   | 2.38 | 2.47 | 0.90               | 2.00   | 2.13 | 0.69 |                    |        |
|                                                | 1.33                                                                       | 1.59  | 0.53 | 1.60 | 1.78                                             | 0.65   | 2.00 | 2.18 | 0.93               | 1.88   | 1.87 | 0.60 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | -1.109**                                         |        |      |      | -1.637**           |        |      |      | -2.014**           |        |
|                                                | p                                                                          |       |      |      | 0.004*                                           |        |      |      | 0.102              |        |      |      | 0.044*             |        |
| Ekonomik durum                                 | 1.67                                                                       | 1.83  | 0.77 | 1.60 | 1.77                                             | 0.66   | 2.25 | 2.31 | 0.85               | 1.92   | 1.96 | 0.65 |                    |        |
|                                                | Gelir giderden fazla <sup>1</sup>                                          |       |      |      | 1.60                                             |        |      |      | 2.50               |        |      |      | 2.18               |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 2.10  | 0.90 | 1.80 | 1.96                                             | 0.70   | 2.50 | 2.51 | 0.93               | 2.08   | 2.18 | 0.69 |                    |        |
|                                                | Gelir giderden az <sup>3</sup>                                             |       |      |      | 2.20                                             |        |      |      | 2.63               |        |      |      | 2.27               |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | 12.783***                                        |        |      |      | 4.221***           |        |      |      | 9.940***           |        |
|                                                | p                                                                          |       |      |      | 0.002*                                           |        |      |      | 0.121              |        |      |      | 0.007*             |        |
| Sağlık güvencesi                               | Bonferroni                                                                 |       |      |      | 2>1, 3>1                                         |        |      |      | 2>1                |        |      |      | 2>1                |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 2.00  | 0.86 | 1.80 | 1.91                                             | 0.70   | 2.25 | 2.40 | 0.88               | 2.00   | 2.09 | 0.68 |                    |        |
|                                                | 2.00                                                                       | 2.09  | 0.91 | 2.00 | 1.95                                             | 0.64   | 2.50 | 2.76 | 1.01               | 2.17   | 2.25 | 0.66 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | -0.657**                                         |        |      |      | -2.154**           |        |      |      | -1.675**           |        |
| Gebeliği isteme durumu                         | p                                                                          | 0.465 |      |      |                                                  | 0.551  |      |      |                    | 0.031* |      |      |                    | 0.094  |
|                                                | 1.67                                                                       | 2.01  | 0.87 | 1.80 | 1.90                                             | 0.68   | 2.25 | 2.44 | 0.90               | 2.00   | 2.11 | 0.68 |                    |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 1.94  | 0.79 | 2.00 | 2.38                                             | 0.93   | 2.38 | 2.60 | 0.94               | 2.13   | 2.35 | 0.76 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | -2.039**                                         |        |      |      | -0.508**           |        |      |      | -1.103**           |        |
| Gebelik boyunca sorun yaşama durumu            | p                                                                          | 0.872 |      |      |                                                  | 0.041* |      |      |                    | 0.611  |      |      |                    | 0.270  |
|                                                | 2.00                                                                       | 2.06  | 0.83 | 1.80 | 2.03                                             | 0.68   | 2.50 | 2.58 | 0.85               | 2.17   | 2.22 | 0.62 |                    |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 1.98  | 0.88 | 1.80 | 1.86                                             | 0.70   | 2.25 | 2.39 | 0.92               | 1.92   | 2.07 | 0.71 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | -2.826**                                         |        |      |      | -2.113**           |        |      |      | -2.546**           |        |
| Postpartum dönemde yardım edecek kimse varlığı | p                                                                          | 0.212 |      |      |                                                  | 0.005* |      |      |                    | 0.035* |      |      |                    | 0.011* |
|                                                | 1.67                                                                       | 2.00  | 0.87 | 1.80 | 1.88                                             | 0.68   | 2.25 | 2.43 | 0.91               | 2.00   | 2.09 | 0.69 |                    |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 2.08  | 0.78 | 2.00 | 2.15                                             | 0.75   | 2.50 | 2.56 | 0.87               | 2.25   | 2.27 | 0.62 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | -1.039**                                         |        |      |      | -1.061**           |        |      |      | -1.966**           |        |
| Gebeliğe bağlı stres tanımı                    | p                                                                          | 0.299 |      |      |                                                  | 0.014* |      |      |                    | 0.289  |      |      |                    | 0.049* |
|                                                | 1.33                                                                       | 1.56  | 0.64 | 1.40 | 1.54                                             | 0.55   | 1.75 | 1.89 | 0.74               | 1.50   | 1.66 | 0.53 |                    |        |
|                                                | Stresli değilim <sup>1</sup>                                               |       |      |      | 1.40                                             |        |      |      | 1.75               |        |      |      | 1.66               |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 1.98  | 0.78 | 1.80 | 1.88                                             | 0.62   | 2.25 | 2.44 | 0.86               | 2.00   | 2.09 | 0.61 |                    |        |
| Gebelikte en çok hissedilen duygu              | 2.33                                                                       | 2.55  | 1.07 | 2.20 | 2.36                                             | 0.82   | 2.88 | 3.00 | 0.86               | 2.50   | 2.62 | 0.72 |                    |        |
|                                                | Stresimi kontrol edemeyecek ölçüde derin ve sürekli yaşıyorum <sup>4</sup> |       |      |      | 2.20                                             |        |      |      | 2.50               |        |      |      | 2.50               |        |
|                                                | 2.00                                                                       | 2.36  | 0.92 | 2.20 | 2.36                                             | 0.91   | 2.50 | 2.77 | 1.11               | 2.67   | 2.50 | 0.83 |                    |        |
|                                                | Test değeri                                                                |       |      |      | 41.616***                                        |        |      |      | 50.627***          |        |      |      | 65.495***          |        |
| Bonferroni                                     | p                                                                          |       |      |      | 0.000*                                           |        |      |      | 0.000*             |        |      |      | 0.000*             |        |
|                                                | 2>1, 3>1, 4>1, 3>2                                                         |       |      |      | 2>1, 3>1, 4>1, 3>2                               |        |      |      | 2>1, 3>1, 4>1, 3>2 |        |      |      | 2>1, 3>1, 4>1, 3>2 |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 1.86  | 0.80 | 1.60 | 1.82                                             | 0.65   | 2.25 | 2.32 | 0.85               | 1.92   | 2.00 | 0.63 |                    |        |
|                                                | Sevinç <sup>1</sup>                                                        |       |      |      | 1.60                                             |        |      |      | 2.25               |        |      |      | 2.00               |        |
| Bonferroni                                     | 2.00                                                                       | 2.32  | 0.97 | 2.00 | 2.04                                             | 0.72   | 2.88 | 2.87 | 0.94               | 2.29   | 2.38 | 0.68 |                    |        |
|                                                | Korku <sup>2</sup>                                                         |       |      |      | 2.00                                             |        |      |      | 2.00               |        |      |      | 1.94               |        |
|                                                | 1.67                                                                       | 1.87  | 0.76 | 1.60 | 1.75                                             | 0.56   | 2.00 | 2.23 | 0.80               | 1.83   | 1.94 | 0.57 |                    |        |
|                                                | Mutluluk <sup>3</sup>                                                      |       |      |      | 2.00                                             |        |      |      | 3.00               |        |      |      | 2.58               |        |
| Bonferroni                                     | 2.33                                                                       | 2.47  | 0.95 | 2.00 | 2.34                                             | 0.83   | 3.00 | 2.95 | 0.94               | 2.50   | 2.58 | 0.75 |                    |        |
|                                                | Endişe <sup>4</sup>                                                        |       |      |      | 2.30                                             |        |      |      | 1.50               |        |      |      | 1.75               |        |
|                                                | 1.17                                                                       | 1.17  | 0.24 | 2.30 | 2.30                                             | 0.42   | 1.50 | 1.50 | 0.00               | 1.75   | 1.75 | 0.12 |                    |        |
|                                                | Pişmanlık <sup>5</sup>                                                     |       |      |      | 34.824***                                        |        |      |      | 42.718***          |        |      |      | 46.983***          |        |
| Bonferroni                                     | Test değeri                                                                |       |      |      | 0.000*                                           |        |      |      | 0.000*             |        |      |      | 0.000*             |        |
|                                                | p                                                                          |       |      |      | 0.000*                                           |        |      |      | 0.000*             |        |      |      | 0.000*             |        |
|                                                | 2>1, 4>1, 4>3                                                              |       |      |      | 4>1, 4>3                                         |        |      |      | 2>1, 2>3, 4>1, 4>3 |        |      |      | 2>1, 2>3, 4>1, 4>3 |        |
|                                                | Bonferroni                                                                 |       |      |      | 2>1, 4>1, 4>3                                    |        |      |      | 2>1, 2>3, 4>1, 4>3 |        |      |      | 2>1, 2>3, 4>1, 4>3 |        |

|                        |                                        |                                                  |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
|------------------------|----------------------------------------|--------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Doğum sonrası beklenti | Mutlu olacağım <sup>1</sup>            | 1.67                                             | 1.92 | 0.82 | 1.60 | 1.82 | 0.64 | 2.25 | 2.37 | 0.88 | 1.92 | 2.03 | 0.65 |
|                        | Yorgun ve mutsuz olacağım <sup>2</sup> | 2.33                                             | 2.33 | 1.11 | 2.60 | 2.63 | 0.95 | 2.50 | 2.63 | 0.90 | 2.50 | 2.56 | 0.81 |
|                        | Kararsızım <sup>3</sup>                | 2.17                                             | 2.32 | 0.90 | 2.00 | 2.14 | 0.70 | 2.75 | 2.76 | 0.93 | 2.33 | 2.39 | 0.67 |
|                        | Test değeri                            | 12.705***<br>26.177***<br>11.039***<br>22.397*** |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
|                        | p                                      | 0.002*<br>0.000*<br>0.004*<br>0.000*             |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Bonferroni             |                                        | 3>1<br>2>1, 3>1<br>3>1                           |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

\*p<0.05, \*\*Mann Whitney U testi, \*\*\*Kruskal Wallis testi

**Tablo 2. DÖABÖ ve Alt Boyut Puanlarının Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması**

| Değişkenler<br>Med                             | Gerçekçi Olmayan Olumlu Beklentiler                                        |       |       | Gerçekçi Olmayan Olumsuz Beklentiler |       |       | DÖABÖ |       |       |
|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                | SS                                                                         | Med   |       | SS                                   | Med   |       | SS    |       | SS    |
| Ekonomik durum                                 | Gelir giderden fazla <sup>1</sup>                                          |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 62.00                                                                      | 60.34 | 8.32  | 28.00                                | 27.15 | 4.94  | 89.50 | 87.48 | 11.34 |
|                                                | Gelir gidere eşit <sup>2</sup>                                             |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 60.00                                                                      | 58.55 | 7.60  | 27.50                                | 26.87 | 5.25  | 87.00 | 85.42 | 10.41 |
|                                                | Gelir giderden az <sup>3</sup>                                             |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Postpartum dönemde yardım edecek kimse varlığı | 59.50                                                                      | 56.81 | 9.25  | 30.00                                | 28.94 | 2.89  | 89.00 | 85.75 | 10.62 |
|                                                | Test değeri                                                                |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 6.336***                                                                   |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | p                                                                          |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 0.042*                                                                     |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebeliğe bağlı stres tanımı                    | Bonferroni                                                                 |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 1>2                                                                        |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | Evet                                                                       |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 61.00                                                                      | 59.42 | 7.61  | 28.00                                | 26.96 | 5.03  | 88.00 | 86.38 | 10.50 |
|                                                | Hayır                                                                      |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikte en çok hissedilen duygu              | 57.50                                                                      | 56.23 | 9.81  | 27.50                                | 27.68 | 5.47  | 85.00 | 83.91 | 12.34 |
|                                                | Test değeri                                                                |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | -2.065**                                                                   |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | p                                                                          |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 0.039*                                                                     |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikle ilgili stres                         | Stresli değilim <sup>1</sup>                                               |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 62.00                                                                      | 61.10 | 9.63  | 27.00                                | 26.87 | 6.04  | 89.00 | 87.97 | 14.24 |
|                                                | Zaman zaman stresli hissediyorum <sup>2</sup>                              |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 61.00                                                                      | 59.24 | 7.36  | 28.00                                | 27.15 | 4.64  | 88.00 | 86.39 | 9.64  |
|                                                | Oldukça stresliyim <sup>3</sup>                                            |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikle ilgili stres                         | 57.00                                                                      | 56.41 | 8.01  | 26.50                                | 27.00 | 5.79  | 85.50 | 83.41 | 11.05 |
|                                                | Stresimi kontrol edemeyecek ölçüde derin ve sürekli yaşıyorum <sup>4</sup> |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 58.00                                                                      | 57.27 | 7.11  | 27.00                                | 25.82 | 5.64  | 81.00 | 83.09 | 8.34  |
|                                                | Test değeri                                                                |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 14.226***                                                                  |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikle ilgili stres                         | p                                                                          |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 0.003*                                                                     |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 1>3, 2>3                                                                   |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | Bonferroni                                                                 |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | Sevinç <sup>1</sup>                                                        |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikle ilgili stres                         | 61.00                                                                      | 60.40 | 6.12  | 28.00                                | 27.27 | 4.38  | 89.00 | 87.67 | 8.48  |
|                                                | Korku <sup>2</sup>                                                         |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 59.00                                                                      | 58.06 | 11.17 | 28.50                                | 27.91 | 5.85  | 85.50 | 85.97 | 15.53 |
|                                                | Mutluluk <sup>3</sup>                                                      |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 62.00                                                                      | 59.23 | 8.15  | 26.00                                | 26.20 | 4.78  | 88.00 | 85.43 | 10.66 |
| Gebelikle ilgili stres                         | Endişe <sup>4</sup>                                                        |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 58.00                                                                      | 56.37 | 8.29  | 28.00                                | 27.44 | 6.01  | 85.00 | 83.81 | 11.44 |
|                                                | Pişmanlık <sup>5</sup>                                                     |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 57.50                                                                      | 57.50 | 19.09 | 38.00                                | 38.00 | 11.31 | 95.50 | 95.50 | 30.41 |
|                                                | Test değeri                                                                |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| 14.516***                                      |                                                                            |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
| Gebelikle ilgili stres                         | p                                                                          |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 0.006*                                                                     |       |       |                                      |       |       |       |       |       |
|                                                | 1>4, 3>4                                                                   |       |       |                                      |       |       |       |       |       |

\*p<0.05, \*\*Mann Whitney U testi, \*\*\*Kruskal Wallis testi

**Tablo 3.** Ölçekler Arası Korelasyon Bulgularının Dağılımı

| Değişkenler                                   | Gerçekçi Olmayan Olumlu Beklentiler |               | Gerçekçi Olmayan Olumsuz Beklentiler |       | DÖABÖ Toplam |               |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------|---------------|--------------------------------------|-------|--------------|---------------|
|                                               | r                                   | p             | r                                    | p     | r            | p             |
| Medikal ve Obstetrik Riskler / Fetal Sağlık   | -0.182                              | <b>0.000*</b> | -0.022                               | 0.671 | -0.152       | <b>0.000*</b> |
| Gebelik Esnasındaki Psikososyal Değişiklikler | -0.275                              | <b>0.000*</b> | 0.001                                | 0.990 | -0.199       | <b>0.000*</b> |
| Doğum Beklentisi                              | -0.175                              | <b>0.001*</b> | -0.041                               | 0.426 | -0.149       | <b>0.004*</b> |
| DÖASÖ madde                                   | -0.247                              | <b>0.000*</b> | -0.023                               | 0.661 | -0.192       | <b>0.000*</b> |

\*p&lt;0.05.

#### 4. TARTIŞMA

Gebelik sürecinde kadının yaşadığı duygusal ve fiziksel stres fetüs üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Bu stres genetik faktörler, çevresel etmenler, annenin psikolojik durumu ve sosyoekonomik koşullar gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Araştırma kapsamında çekirdek ailede yaşayan, geliri giderinden düşük, gebelik boyunca sağlık sorunu yaşamış, doğum sonrası dönemde sosyal desteği olmayan, gebeliğe bağlı nedenlerden dolayı oldukça stresli hisseden ve gebelikte en çok endişe yaşadığını belirten kadınlarda, DÖASÖ madde puan ortalamalarının arttığı saptanmıştır. Diğer bireysel değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir ( $p > 0.05$ ). Tang ve arkadaşlarının (2019) gebelik haftası 15 ve üzerinde olan 1220 kadınla yaptıkları çalışmada, gebelik durumu, gebelik sayısı, anksiyete varlığı, sosyal destek eksikliği ve duygusal sorunlar gibi durumların, gebelerin stres düzeylerini artırdığı bildirilmiştir. Çapık ve arkadaşlarının (2015) 914 gebe kadınla yaptıkları çalışmada ise yaş, gelir durumu, eşin mesleği ve gebeliğin planlanma durumu gibi faktörlerin stres puanlarını etkilediği, ancak eğitim düzeyi, meslek, eşin eğitim düzeyi, aile tipi, gebelik sayısı ve çocuk sayısının stres puanını etkilemediği belirlenmiştir. Blackmore ve arkadaşlarının (2016) gebelik ile ilişkili anksiyete üzerine yaptığı çalışmada da 2. ve 3. trimesterdeki gebelerde orta düzeyde endişe yaşandığı saptanmıştır. Akın ve Çankaya'nın (2022) 218 gebe kadınla yaptıkları çalışmada ise gelir düzeyi düşük olan ve isteyerek gebe kalmayan gebelerin stres düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuş, ayrıca gebelik haftası ilerledikçe kadınların stres düzeylerinin arttığı belirlenmiştir. Sis Çelik ve Atasever'in (2020) çalışmasında ise 39. gebelik haftasında olan, istemeden gebe kalan ve ekonomik durumu kötü olan gebelerin stres düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları diğer çalışmaların sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir. Araştırma yapılan grupların sosyodemografik ve kültürel farklılıkları sonuçları etkilemiş olabilir.

Araştırma kapsamında kadınların DÖASÖ madde puan ortalaması  $2.11 \pm 0.68$  olarak bulunmuştur. Sis Çelik ve Atasever'in (2020) çalışmasında  $2.62 \pm 0.85$  puan ile benzer bir ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Gün Kakaşçı ve Yılmaz'ın 487 gebe ile yaptıkları çalışmalarında da DÖASÖ

madde puan ortalamasının  $2.30 \pm 0.80$  olduğu söylenmiştir (Gün Kakaşçı ve Yılmaz, 2023). Yanılmaz ve Beydağ'ın 2020 yılında 300 primipar gebe ile yaptıkları çalışmalarında kadınların diğer çalışmalarda olduğu gibi benzer puanlar elde ettikleri belirlenmiştir (Yanılmaz ve Beydağ, 2023). Literatürdeki sonuçlar araştırma bulgularını desteklemektedir.

Gebelik dönemi; anne adayının biyopsikososyal olarak önemli değişimlere uğradığı bir süreçtir. Kadının gebeliğe ve anneliğe uyumu, hem bireysel hem de toplumsal faktörlerden etkilenebilir. Ayrıca anne adayının tutumunu ve doğum sonrası annelik rolünü nasıl benimseyeceğini belirler. Gebeliğe duyulan olumlu ya da olumsuz duygular, annelik beklentileri ve destek sistemlerinin etkisi, bu uyum sürecini şekillendiren temel unsurlar arasında yer alır. Araştırmaya katılan gebelerin DÖABÖ toplam puan ortalaması  $86.09 \pm 10.74$  olarak tespit edilmiş olup, sadece gebeliğinde stres yaşamadığını söyleyenlerde puan ortalaması daha yüksek olarak bulunmuştur ( $p < 0.05$ ). Uçar ve Akbaş tarafından gerçekleştirilen çalışmada DÖABÖ toplam puan ortalamasının  $116.30 \pm 13.81$  olduğu belirlenmiştir (Uçar ve Akbaş, 2024). Navarro-Aresti ve ark. tarafından 2016 yılında doğum öncesi bağlanmaya yönelik yapılan çalışmada, annenin fetüsle duygusal bir ilişki kurmasında olası zorluklar olduğu ve gebe kadınların gebelikten beklentisi, gebeliğe karşı hissettiği mutluluk ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Navarro-Aresti ve ark. 2016). Literatürde konuya ilişkin çok fazla çalışmaya rastlanmadığından çalışmanın bu bulgusu yeterince tartışılmamıştır.

Araştırmada DÖASÖ ve DÖABÖ toplam puanları arasında negatif yönlü ve zayıf derecede anlamlı ilişki tespit edilmiştir ( $r = -0.192$ ,  $p = 0.000$ ). Bu sonuç gebe kadınların doğum öncesi yaşadıkları stresin, annelik beklentilerini etkilemediğini göstermektedir. Üst ve Pasinlioğlu'nun yaptıkları çalışmalarında primiparlar kadınlarda stres düzeylerinin daha fazla olduğu bildirilmiştir (Üst ve Pasinlioğlu, 2015). Gebeliği ilk kez deneyimleyen kadınların multiparlara göre stresi daha fazla hissetmesi oldukça hak verilebilir bir durumdur. Dolayısıyla primipar gebeler multipar gebelere kıyasla doğum öncesinde stres konusunda daha duyarlı olabilir. Bu açıdan gebelere verilen tüm bakımlar stres duyarlılığına yönelik olmalıdır (Genç Koyuncu, Ülkar ve Erdem, 2020).

#### 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, gebelerde stres düzeyinin artmasıyla birlikte annelik beklentisinin azaldığı görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda; gebelerin gebelik, doğum, doğum sonrası ve yenidoğan bakımı konusunda bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla gebe okulları eğitimlerinin yaygınlaştırılması, gebelik ile ilgili stresin antenatal bakım döneminde değerlendirilmesi ve sorunların giderilebilmesi için ev ziyaretlerinin artırılması, prenatal, antenatal ve postnatal dönemde gebe ve lohusa kadınlar için destek grupları oluşturulması önerilmektedir.

## KAYNAKLAR

- [1] Sis Çelik, A., Atasever, İ. (2020). Gebelerde algılanan stres düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 267-276.
- [2] Taşkın, L. (2016). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü, Ankara; ISBN:975-94661-0-4.
- [3] Yanılmaz, P., Beydağ K.D. (2023). Primipar gebelerin doğum öncesi algıladıkları stres ve eş desteği arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 33(2), 87-94.
- [4] Tekin, N. (2009). İlk gebeliğini yaşayan kadınların gebeliğe ilişkin beklentileri. Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Entitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- [5] Nystedt, A., Högberg, U. (2005). Some Swedish women's experiences of prolonged Labour. *Midwifery*, 22; 56-65.
- [6] Sarıhan, K.E., Nazik, E. (2022). Gebelerin stres düzeyinin gebelikteki bakım beklentisi üzerine etkisi. *YOBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 147-159.
- [7] Sarıhan, K.E., Nazik, E. (2022). Gebelerin stres düzeyinin gebelikteki bakım beklentisi üzerine etkisi. *YOBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 147-159.
- [8] Uçar, T., Akbaş, M. (2024). Gebelerin sağlık denetim algıları, annelik beklentileri, mutluluk ve prenatal bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve etik boyutu: tanımlayıcı ve kesitsel bir çalışma. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 11(4), 130-142.
- [9] Margirit Coşkun, A., Arslan, S., Okcu, G. (2020). Gebe kadınlarda gebelik algısının stres, demografik ve obstetrik özellikler açısından incelenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(1), 1-8.
- [10] Karataş Baran, G., Şahin, S., Öztas, D., Demir, P., Desdicioğlu, R. (2020). Gebelerin algılanan stres düzeylerinin ve stres nedenlerinin değerlendirilmesi. *Cukurova Medical Journal*, 45(1), 170-180.
- [11] Kaloğlu Binici, D., Köse Tuncer, S. (2020). Primipar ve multipar gebelerde algılanan stres ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 189-202.
- [12] Muslu, A., Yanıkerem, E. (2020). Doğum Beklentileri ve deneyimleri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik güvenirlik çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 13 (4), 231-244.
- [13] Larkin, P., Begley, C. M., Devane, D. (2009). Women's experiences of labour and birth: an evolutionary concept analysis. *Midwifery*, 25(2), e49-e59.
- [14] Aslan, Ş., Okumuş, F. (2017). Primipar kadınların doğum deneyim algıları üzerine doğum beklentilerinin etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(1), 32-40.
- [15] Şendil, G., Karabulut, H., Akyüz, D., Güner-Algan, A., Yahyaoğlu, M. (2016). Turkish adaptation of the prenatal maternal expectations scale (PMES). *Research on social studies içinde* (223-232). Frankfurt: Peter Lang GmbH.
- [16] Razurel, C., Kaiser, B., Dupuis, M., Antonietti, J. P., Citherlet, C., Epiney, M., Sellenet, C. (2014). Validation of the antenatal perceived stress inventory. *Journal of Health Psychology*, 19(4), 471-481.
- [17] Coleman, P., Nelson, E.S., Sundre, D. L. (1999). The relationship between prenatal expectations and postnatal attitudes among first-time mothers. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 17(1), 27-39.
- [18] Tang, X., Lu, Z., Hu, D., Zhong, X. (2019). Influencing factors for prenatal stress, anxiety and depression in early pregnancy among women in Chongqing, China. *Journal of affective disorders*, 253, 292-302.
- [19] Çapık, A., Ejder Apay, S., Sakar, T. (2015). Gebelerde distres düzeyinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 196-203.
- [20] Blackmore, E.R., Gustafsson, H., Gilchrist, M., Wyman, C., O'Connor, T.G. (2016). Pregnancy-related anxiety: Evidence of distinct clinical significance from a prospective longitudinal study. *Journal of Affective Disorders*, 197, 251-258.
- [21] Akın, B., Çankaya, S. (2022). The sense of consistency, perceived stress and fear of childbirth in pregnant women. *TJFMPC*, 16(4), 772-778.
- [22] Gün Kakaşçı, Ç., Durmaz, A. (2023). Investigation of the effects of perceived stress on antenatal care behaviors and the labor process during the COVID-19 pandemic. *Nursing Communications*, 7, 1-7.
- [23] Navarro-Aresti, L., Iraurgi, I., Iriarte, L., Martínez-Pampliega, A. (2016). Maternal antenatal attachment scale (maas): adaptation to Spanish and proposal for a brief version of 12 items. *Archives of Women's Mental Health*, 19, 95-103.
- [24] Üst, Z.D., Pasinlioğlu, T. (2015). Primipar ve multipar gebelerde doğum ve doğum sonu döneme ilişkin endişelerin belirlenmesi. *HSP*, 2(3), 306-317.
- [25] Genç Koyuncu, R., Ülkar, D., Erdem, B. (2020). Primipar ve multipar gebelerin gebelik streslerinin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(3), 652-663.

**How to cite this article:** Aslan Cakir M, Fiskin Siyahtas G, Gebelerde Doğum öncesi algılanan stres ve annelik beklentileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Journal of Health Sciences and Management*, 2025; 2: 39-45. DOI: 10.29228/JOHESAM.54